

Inhoud [\(klik op de link\)](#):

[Algemene informatie](#)

[De aanvraag](#)

[Aanvragen binnen kantooruren \(ma-vrij 8.00 tot 17.00u\) \(specialisten en OK\)](#)

[Aanvragen buiten kantooruren \(ma-vrij 17.00 tot 8.00u en weekend\)](#)

[\(specialisten en OK\)](#)

[CITO-aanvragen](#)

[Obducties](#)

[Bijzondere aanvragen](#)

[Aanvragen huisartsen](#)

[Verantwoordelijkheid](#)

[Klachten](#)

Algemene informatie:

In dit protocol vindt u instructie en informatie voor het correct opvangen, bewaren, verpakken en verzenden van patiëntenmateriaal ten behoeve van diagnostiek en het aanvragen van pathologisch onderzoek en obducties.

Het Pathologie Laboratorium (PA-lab) bevindt zich in het Bravis ziekenhuis, locatie Bergen op Zoom, en is geopend van **maandag tot en met vrijdag van 8.00 tot 17.00 uur**. Buiten deze tijden en in het weekend is via de portier van het betreffende ziekenhuis, de dienstdoende patholoog voor overleg bereikbaar (Bergen op Zoom: 088-7067000 en Roosendaal: 088-7069000).

Huisartsen vragen pathologisch onderzoek aan via Diagnostiek Brabant (DB). Zij verzorgen de frontoffice voor PathoS, d.w.z. het transport, uitslagen en communicatie met de huisartsen.
<https://www.diagnostiekbrabant.nl/>

Op locatie Roosendaal wordt zowel op de OK als in de (onbemande) ontvangstruimte van het PA-lab (1^e etage) materiaal verzameld om met de interne bode-dienst (8x per dag) naar het pathologisch laboratorium op locatie Bergen op Zoom te versturen.

Belangrijk is dat materiaal z.s.m. wordt ingestuurd om onnodige vertraging te voorkomen en de doorlooptijd voor de patiënt zo kort mogelijk wordt!

Bij onduidelijkheden of andere vragen kunt u contact opnemen met het secretariaat:

Adres: Boerhaaveplein 1, 4624 VT Bergen op Zoom

Telefoonnummer: 088-7067454

Fax nummer: 088-7067888

mail: palab.boz@bravis.nl

Medische diensten die het laboratorium aanbiedt zijn:

BRONSCOPE (vastgesteld door de NVVP)		
Vraagstelling/onderzoekstype	Code	Methode/techniek
Pre-analyse en ontvangst	PA.PRE.01	Monsterverwerking: registratie, opslag
	PA.PRE.02	Ondersteuning bij puncties door medicus (bijv. radioloog)
Histologie (weefselonderzoek)	PA.HIS.01	Weefselbewerkingstechnieken zoals vriezen, fixatie, ontkalking, inbedding en bewerking tot coupes
	PA.HIS.02	Histochemische kleuringen
	PA.HIS.03	Immuunhistochemische kleuringen
	PA.HIS.05	Immuunfluorescentie kleuringen
	PA.HIS.07	BVO darmkanker
Cytologie (exfoliatief en aspiratie)	PA.CYT.01	Cytochemische kleuringen
	PA.CYT.02	Immuuncytochemische kleuringen
	PA.CYT.05	Gynaecologische indicatiecytologie
	PA.CYT.06	Niet gynaecologische indicatiecytologie
Moleculaire pathologie tbv HPV onderzoek	PA.MPA.01	Analyse op vrij DNA/RNA (uit cellen of weefsels) voor detectie van (oncogene) HPV types
In situ moleculaire pathologie tbv chromosomale afwijkingen (translocaties en kopieaantallen)	PA.MPC.01	DNA in situ hybridisatie
Obductiepathologie, niet forensisch	PA.OBD.01	Postmortaal onderzoek

Materiaal wordt in enkele gevallen na de diagnose verzonden voor extern consult:

Bepaling	Opmerking	Locatie
Mutatie-analyse coloncarcinoom	Op verzoek specialist/patholoog	Amphia Breda
Mutatie-analyse longcarcinoom	Op verzoek specialist/patholoog	Amphia Breda
Mutatie-analyse lymfoom, incl. genherschikking	Op verzoek specialist/patholoog	Erasmus MC Rotterdam
Mutatie-analyse melanoom	Op verzoek specialist/patholoog	Amphia Breda
Mutatie-analyse overige	Op verzoek specialist/patholoog	Erasmus MC Rotterdam
Flowcytometrie	Op verzoek specialist/patholoog	Klinisch Laboratorium Bravis
LOH onderzoek	Op verzoek patholoog	Erasmus MC Rotterdam
Mammaprint	Na MDO op verzoek oncoloog	AGENDIA Amsterdam
Methylering MLH-1 en MSI	Op verzoek patholoog	Erasmus MC Rotterdam
Nierbiopten	Op verzoek specialist	Radboud UMC Nijmegen
PCR-bepaling (voor HPV)	Op verzoek patholoog	Microvida (Roosendaal)

Consulten worden gestuurd naar volgende geselecteerde landelijk erkende panels dan wel leden van panels:

W Mooi (lid melanoompanel)

Mesothelioompanel

Lymfoompanel*

Leverpanel*

Gynaecologiepanel*

Bot en Weke delen panel

* een lid van de Coöperatie neemt deel aan deze panels.

Daarnaast worden op verzoek van de kliniek consulten opgestuurd naar dan wel opgevraagd door verwijzende ziekenhuizen.

In het kader van deelname aan landelijk goedgekeurde studies, kan tumorweefsel worden verzameld.

De aanvraag:

Aanvragen voor pathologisch onderzoek worden gedaan via HIX (Bravis), Zorgdomein of via daarvoor bestemde aanvraagformulieren (aanvragen door huisartsen). De volgende aanvraagformulieren zijn te vinden op de [website](#): obducties, histologisch, cytologisch en indicatief onderzoek cervix (voor huisartsen).

Acceptatiecriteria t.b.v. ontvangst materiaal:

Om (aantoonbaar) kwalitatief een goede uitslag te kunnen geven is het essentieel het materiaal op de door ons aangegeven wijze in te sturen. Inzendingen zullen voor zover mogelijk in behandeling worden genomen (ten behoeve van de patiënt), zie onderstaande*. Indien de inzending niet voldoet aan dit inzendprotocol zal dit in het verslag worden geregistreerd d.m.v. een externe signaleringscode en/of wordt in enkele gevallen een VIM melding gemaakt (in Bravis).

Identificatie van het materiaal (monsters moeten goed worden geïdentificeerd om verwisseling en/of verlies te voorkomen):

- Adequate vermelding in/op de aanvraag/order van minimaal: patiëntennaam, geboortedatum, burgerservice nummer, aard materiaal, relevante klinische gegevens, datum afname en naam aanvrager (en met onderverdeling indien er meerdere potjes van dezelfde patiënt worden ingestuurd).
- Adequate vermelding op het/de monster(s) van minimaal: patiëntennaam en geboortedatum (intern:ordersticker HiX).
En indien er meerdere potjes van dezelfde patiënt worden ingestuurd, moeten deze duidelijk worden gemarkeerd met onderverdeling (I, II, III etc.).
- Bij *onvolledigheid* van de aanvraag wordt contact met de aanvrager gezocht.
- *Indien de aanvraag *geen gegevens* bevat en/of de aanvrager onbekend is, kan het materiaal onmogelijk in behandeling worden genomen (bij uitval Hix kan als alternatief een papieren aanvraagformulier gebruikt worden [website](#)). Na verloop van 6 weken wordt het materiaal vernietigd indien er geen navraag is gedaan door de (onbekende) aanvrager.

Insturen van het materiaal (monsters moeten voldoen aan de door ons opgestelde condities tot het stellen van een betrouwbare diagnose bij de juiste patiënt):

- Door ons aangeleverd verzendmateriaal/fixatief en volgens protocol (blz. 4).
- Door het gefaciliteerde verzendmateriaal is er voldoende materiaal voor het onderzoek beschikbaar (alleen bij zeer minimaal weefsel bestaat de mogelijkheid dat het onderzoek niet uitgevoerd kan worden).
- Potjes en containers moeten vloeistofdicht worden afgesloten en per patiënt in een safetybag.
- De interne bodedienst (Bravis) rijdt op werkdagen 8 keer per dag tussen beide locaties. Ongefixeerd materiaal (droog aangeleverd) kan zo tijdig door het laboratorium in behandeling genomen worden. Uitzonderingen hierop is materiaal dat na de laatste bodedienst (rond kwart voor 4) aangeboden wordt. Hiervoor is het belangrijk contact op te nemen met het secretariaat Intern: 7453 of 7454 (binnen kantooruren).

Bewaarcondities:

De bewaarcondities zijn zo gekozen dat het materiaal in optimale conditie is voor de methode van onderzoek. In het algemeen geldt voor materiaal:

- Ongefixeerd materiaal (droog aangeleverd): Transport z.s.m. (zelfde dag), vertraging leidt tot schade aan het materiaal en de diagnose (ΔT heeft geen invloed op de diagnose).
- Gefixeerd materiaal: Transport (incl. ΔT) heeft geen invloed op de diagnose. Materiaal blijft voldoen aan onze acceptatiecriteria.

Aanvragen binnen kantooruren (ma-vrij 8.00 tot 17.00u) (specialisten en OK)

Aanleveren voor histologisch onderzoek:

Weefsel/Vraagstelling	Speciale voorzorgsmaatregelen	Fixatief
Vriescoupe	Altijd waarschuwen!! Bij planning en bij aanvang operatie. Intern: 7453 of 7454	Droog, ongefixeerd
Ovarium met verdenking tumor (i.v.m. studie Erasmus MC)	Geen	
Alle aanvragen met verdenking maligne lymfoom (Hodgkin/Non-Hodgkin) (m.u.v. naaldbipten, deze aanleveren op Formaldehyde 4%)	Altijd waarschuwen!! Intern: 7453 of 7454 Niet aanleveren op vrijdagmiddag i.v.m. Flowcytometrisch onderzoek op het Klinisch Laboratorium	
Nierbipten met vraagstelling functionele afwijkingen	Altijd waarschuwen!! Intern: 7453 of 7454 Plannen voor 15:00 uur in de middag en NIET op vrijdag i.v.m. verzending vanuit het Pathologisch Laboratorium naar het Radboud UMC Nijmegen	Transportbuffer
Huidbipten voor fluorescentie	Tijdstip van afname	Fysiologisch zout
Sneldiagnostiek mamma	Mammabiopt z.s.m. afgeven op afdeling Pathologie	Formaldehyde 4%
	Lymfeklierbipt z.s.m. afgeven op afdeling Pathologie	Formaldehyde 4%
Colon poliepen t.b.v. BVO Colon	Duidelijk BVO in de klinische gegevens melden en NOOIT meerdere poliepen in een potje insturen	Formaldehyde 4%
Alle andere weefsels , algemeen histologisch materiaal	Geen	Ruim drijvend in Formaldehyde 4%

Aanvragen binnen kantooruren (ma-vrij 8.00 tot 17.00u) (specialisten en OK)

Aanleveren voor cytologisch onderzoek:

Weefsel/Vraagstelling	Speciale voorzorgsmaatregelen	Fixatief
B.A.L.	Geen	Z.s.m. vers aanleveren of op Cytolyt (Wanneer materiaal ook voor KCL bestemd is, dit vooraf splitsen en juiste orders uitzetten)
Bronchus Brush	Geen	Een direct uitstrijkpreparaat (max. 2) + restmateriaal geresuspendeerd in Cytolyt
Bronchus Spoeling	Geen	Cytolyt
Gynaecologische cytologie	Geen	Hologic PreservCyt Solution
Liquor	Altijd waarschuwen!! Intern: 7453 of 7454	Z.s.m. vers aanleveren (Wanneer materiaal ook voor KCL/Microvida bestemd is, dit vooraf splitsen en juiste orders uitzetten)
Punctaten (o.a. schildklier)	Geen	Een direct uitstrijkpreparaat (max. 2) + restmateriaal geresuspendeerd in Cytolyt
Sputum	Geen	Vers aanleveren
Tepelvocht	Geen	Direct uitstrijkpreparaat
Urine en blaasspoeling	Geen	30 - 1000 ml aanleveren zonder enige voorbereiding
Vochten als ascites, pleura- en pericardvocht	Geen	30 - 1000 ml aanleveren zonder enige voorbereiding

Aanvragen buiten kantooruren (ma-vrij 17.00 tot 8.00u en weekend):

- Histologie: Bij weefsel dat droog/ongefixeerd (zie tabel) of CITO behandeld moet worden, is via de [portier](#) van het betreffende ziekenhuis, de dienstdoende patholoog voor overleg bereikbaar. De overige weefsels kunnen op Formaldehyde 4% gezet worden (op kamertemperatuur).
- Cytologie: Liquor en CITO aanvragen moeten worden overlegd met de dienstdoende patholoog, welke via de [portier](#) van beide ziekenhuizen kan worden bereikt. Het overige liefst koel bewaren tot het in behandeling genomen wordt (indien een koelkast aanwezig en dit geen probleem oplevert t.a.v. aanlevering in de transportkist).

CITO-aanvragen:

Hieronder wordt verstaan: Aanvragen die omwille van een **duidelijke medische urgentie** met voorrang dienen verwerkt en verslagen te worden. Hiervoor wordt afgeweken van het routine proces (uitslag indien mogelijk binnen 1 dag). CITO-aanvragen kunnen zowel binnen als buiten kantooruren worden aangevraagd. Bij CITO aanvraag op **cytologisch** materiaal graag waarschuwen, intern: 7453 of 7454.

Deze moeten duidelijk aangegeven worden in HIX of op het aanvraagformulier vermeld worden, waarna ze voorrang zullen krijgen in de bewerking. In bijzondere gevallen kan vooraf overleg plaatsvinden met de patholoog.

Obducties:

De aanvraag voor een obductie moet schriftelijk gebeuren d.m.v. een aanvraagformulier, zie iProva: (1021) of te downloaden via de [website](#). Het aanvraagformulier moet voorzien zijn van een handtekening van de aanvragende arts (die toestemming heeft gekregen van de familie van de overledene), anders zijn wij niet gerechtigd het onderzoek uit te voeren. Dit moet ingeleverd worden op de afdeling pathologie of via de fax. Transport van overledenen naar het mortuarium van Bravis dient te gebeuren op initiatief van de inzender en voor rekening van de nabestaanden.

Bijzondere aanvragen:

Bij (mogelijke) besmetting:

Besmetting	Onderzoek	Actie
Creutzfeldt Jacob (of andere prionziekte)	Histologisch/cytologisch	Zie (33341) (wij beschouwen zowel CJD als vCJD als weefselklasse A en dit wordt door ons niet in behandeling genomen, maar extern uitgevoerd)
	Obductie	Zie (33341) (wij beschouwen zowel CJD als vCJD als weefselklasse A en dit wordt door ons niet in behandeling genomen, maar extern uitgevoerd)
Hepatitis	Histologisch/cytologisch	Op de pot melden
	Obductie	In aanvraag melden
HIV/AIDS	Histologisch/cytologisch	Op de pot melden
	Obductie	In aanvraag melden
Sepsis	Histologisch/cytologisch	Op de pot melden
	Obductie	In aanvraag melden
TBC	Histologisch/cytologisch	Op de pot melden
	Obductie	In aanvraag melden

Onderzoek	Actie
Fibroblasten (foetus)	Wordt door ons niet in behandeling genomen, maar extern uitgevoerd (aanvraag fibroblastenkweek met aanvraagformulier)

Aanvragen huisartsen:

Aanleveren voor histologie:

Weefsel/Vraagstelling	Fixatief
Histologisch weefsel	Standaard pakket (potjes Formaldehyde 4%)

Aanleveren voor cytologie:

Weefsel/Vraagstelling	Fixatief
Cervicale uitstrijkjes	Standaard pakket (ThinPrep)
Vochten als tepelvocht of cystevocht	Een direct uitstrijkpreparaat. Bij restmateriaal inspuiten op (ThinPrep) (potje uit het cytologie pakket). Wel expliciet in de aanvraag vermelden.

Verzendmateriaal voor huisartsen:

Standaard verzendpakketten (en de losse onderdelen) voor histologisch of cytologisch onderzoek kunnen besteld worden bij Diagnostiek Brabant (DB).

Doorlooptijden* op het laboratorium:

Soort materiaal	Max. doorlooptijd (in werkdagen)
Cytologisch materiaal	3
Histologisch materiaal (kleine bipten)	3
Histologisch materiaal (grote preparaten)	7
Cito	1-2**
Huisartsen	3
BVO Colon	3

* De **doorlooptijd** is de datum van **ontvangst** van het materiaal tot **datum eerste verzending**. We streven er naar om 90% van de cytologische/histologische onderzoeken binnen deze doorlooptijden af te ronden. In geval van aanvullende onderzoeken (bv. immunologisch en moleculair) kan de doorlooptijd oplopen.

Indien een uitslag langer uitblijft dan verwacht kunt u contact opnemen met het secretariaat. De medewerkster van het secretariaat zal u eventueel doorverbinden met de patholoog die het onderzoek in behandeling heeft. Het secretariaat geeft uitsluitend geautoriseerde uitslagen door aan de aanvragende arts.

**Cito materiaal wordt binnen 1 dag verwerkt tot coupes. Indien mogelijk wordt telefonisch of schriftelijk een voorlopige uitslag gegeven binnen deze werkdag. Indien specifieke kleuringen nodig zijn, is de maximale doorlooptijd 2 werkdagen.

Verantwoordelijkheid:

De aanvrager is verantwoordelijk voor juiste afname, identificatie, behandeling en verpakking van het materiaal en voor het invullen van de juiste formulieren. DB is verantwoordelijk voor het transport. Op verzoek faciliteert DB in het leveren van potjes met fixatief, huidponsen en transport. Het laboratorium is verantwoordelijk vanaf ontvangst van het materiaal.

Klachten:

Kwaliteit leveren en continu verbeteren zijn zeer belangrijk voor het laboratorium. Het laboratorium doet er alles aan om klachten te voorkomen, maar als deze zich toch voordoen zal getracht worden de oorzaak weg te halen, zodat herhaling geminimaliseerd wordt. Deze kunnen bij ons gemeld worden via telefoon, fax of mail, waarna wij zo spoedig mogelijk contact met u opnemen. Of bij het Patiënten Service Bureau Bravis, <https://www.bravisziekenhuis.nl/contact/klachten-opmerkingen>.